

Toetssteen der ware en valse genade

Th. Van der Groe

22. Voorrede bij tweede deel

Aan de waarheidlievende en heilbegerige lezer.

Waarde lezer in Christus!

Wij hadden wel gewenst met het uitgeven van dit ander of *tweede deel* van onze *Toetssteen* eerder te hebben kunnen voldoen aan het verlangen van velen. Maar wij zijn daarin verhinderd geworden, zowel door de overvloedige arbeid van de dienst des Heeren in de gemeente als door veel ander ingevallen beletselen. En wij achten zelfs redenen van veel erkentenis aan de Heere te hebben, dat Hij ons in staat heeft believen te stellen, om dit werkje op die wijze, tot nut van het algemeen zo spoedig nog teneinde te brengen. Waartoe wij niet weinig aangemoedigd werden, toen wij bemerkten, dat het *eerste deel* niet zonder Zijn goedgunstige zegen ontvangen en aanstonds uitverkocht en herdrukt is geworden.

De lezer heeft dan nu een *Toetssteen*, om zijn staat en genade te beproeven, gaande over de gehele grondwaarheid van de Christelijke leer, en tevens ook zo wij achten, een aaneengeschakelde uitleg of zakelijke verhandeling van onze gehele Catechismus, dienstig, om hen door Gods genade enig licht in al de bijzondere stukken of delen van de Heilige Waarheid te geven, tot bevordering van zijn geloof en zaligheid in de Heere Jezus Christus. De manier hoe wij alles openen en behandelen tot een *Toetssteen* van beproeving, om *de ware en de valse Genade* uit de gronden van de waarheid zelf recht te onderscheiden, heeft, zo wij zijn gewaar geworden, de toestemming van velen mogen verkrijgen, die achten dat een zodanige toeleg in de vervallen tijd, welke wij nu, helaas! beleven nog van enig nut kon zijn onder Gods zegen.

En men zal zien uit dit *tweede deel*, dat wij doorgaans alles tot dat bijzondere voorname einde of doelwit ook verder hebben getracht uit te voeren.

Wij hebben tot gemakkelijker gebruik van de lezer in dit *tweede deel* tal van vragen *van de Catechismus*, die *verhandeld worden, op de kant aangetekend, hetgeen wij ook reeds zo waargenomen hebben in de tweede druk van het eerste deel*, en wij wensden wel dat het in de *eerste druk* mede geschied was. Want zo kan dan terstond met één oogopslag gezien worden, wat stof of vraag op iedere bladzijde verhandeld wordt. Maar het zou voor een nauwkeurige lezer, die de *eerste druk* heeft, juist geen grote moeite zijn, het getal van de vragen daar zelf zo op de kant aan te tekenen, indien hij zulks begeerde.

Wij achten, dat degenen die onze arbeid willen gebruiken, niet verkeerd zouden doen, met hetzelfde eerst aandachtig te lezen, om zo vooraf de hoofdzakelijke inhoud te weten van het gehele werk en hoe onze Christelijke waarheid zeer vast en ordentelijk ligt aaneengeschakeld. Want hier zal het zeker velen aan ontbreken, dat zij niet aandachtig genoeg op de samenstelling of vaste aaneenschakeling van onze Gereformeerde waarheid gewoon zijn te letten. De mensen lopen doorgaans veel te ras over de grond heen, en begeven zich te los en te ongeoeffend tot een uitgebreider wetenschap. Waarom wij ze wel zeer gelukkig achten, die van de Heere Zelf, door Zijn Geest, uit die hoogte weer eerst naar beneden gevoerd worden, om meer aandachtig stil te staan tot een behoorlijke kennisneming van de gronden van de heilige Waarheid en van haar wezenlijke samenvoeging en verband. Voorwaar, al wie de waarheid van het Heilige Evangelie niet van de grond af begeert aan te leren, die zal daar ook nooit een recht wetenschap van kunnen bekomen.

Aangaande het oordeel van de mensen over onze verhandeling, die zijn zeker reeds zeer verscheiden geweest, en veelal is dezelve van sommige te hoog geprezen en van ander te laag veracht. Maar dit is iets, waar wij ons niet bijzonder mee zullen ophouden. Wij geloven, dat wij nu leven in een tijd die niet zeer gelukkig is, en zoals wij door de genade van de Heere onze lof niet graag zouden begeren van de mensen, willen wij ons over hun afgunst en verachting ook niet zeer bekommeren. Indien wij slechts enige blijken van Christus' genadige goedkeuring, zoals wij vertrouwen, aan ons gemoed mogen vinden, en indien wij aan Zijn heilige en dierbare waarheid en aan het geslacht van Zijn uitverkorenen door Zijn zegen ook nog enige dienst mogen doen, dan wensen wij de rest ootmoedig aan Hem over te geven, Die eindelijk eens zal oordelen, als de mensen in de wereld lang en veel genoeg zullen geoordeeld hebben. Alleen zijn er weinige zaken, waar wij achten met een kort woord nog iets van moeten zeggen.

1. Enigen hebben zich gestoten, dat wij ons werkje een *Toetssteen* genoemd hebben, waar men Zijn genade aan zou beproeven, en zij menen dat die eer van zo genoemd te worden, slechts aan de Bijbel, maar aan geen menselijk geschrift toekomt. Dan, om hier niet aan te merken, hoe wij in dezen wijze en eerwaardige mannen tot onze voorgangers hebben (die dergelijke werken of hun schriften op dezelfde manier genoemd hebben), welke wij achten, dat billijk boven de lauwe berispingen van onze tegenwoordige eeuw behoorden te zijn, willen wij deze mensen alleen tegemoet voeren, dat het een vast gebruik in het Christendom is, dat de Goddelijke glans van de luister van de Bijbel, ook altijd in enige delen, door een noodzakelijk gevolg komt afstralen op de geordineerde diensten en hulpmiddelen, die strekken, om de heilige waarheid te bevorderen. De Bijbel is alleen het Woord van Waarheid; maar zijn die menselijke schriften daarom ook geen waarheid, die over de Bijbel handelen, in zover die met de waarheid van de Bijbel overeenkomen? Dus is de Bijbel ook alleen de rechte Toetssteen van de beproeving, van leer, staat, werken en alles. Maar zou enig menselijk schrift, met zo een oogmerk geschreven, om tot de beproeving van de lezers te dienen, zodanige benaming van de Bijbel niet mogen ontlenen, in zover het de Goddelijke waarheid behelst en die ook tot zodanig einde voordraagt? Maar als iemand wilde stellen, dat de Bijbel alleen de *onfeilbare* Toetssteen van alle beproeving is, en dat het aan geen menselijk geschrift toekomt zulke titels te voeren, dan zouden wij zeker geen het minste verschil daarover begeren te maken.
2. Anderen hebben geoordeeld, dat een verhandeling van deze aard korter had behoren geschreven te zijn. Waarover wij alleen verzoeken aan te merken, dat wij het algemeen hier een *Catechetische verklaring* of uitbreiding geven van onze Gereformeerde waarheid, ingericht naar dat model, om ze theoretisch en praktikaal te gebruiken, als een Toetssteen van beproeving over alle leerstukken. Ja, dat wij bijzonder ook ons werk gemaakt hebben, om tot zo'n einde de voornaamste en gewichtigste delen van onze leer grondig te verklaren. Indien iemand echter oordelen mocht (terwijl anderen veel groter boeken over de Catechismus hebben uitgegeven) dat onze geringe arbeid al te uitvoerig

is, deze willen wij zijn oordeel dan gaarne vrij laten in de hoop dat er ook zijn, die hiervan een ander gevoelen hebben.

3. Wij hebben ook een passage (blz. 260) in ons eerste deel, waarvan wij begrepen hebben, dat er enige bedenking van sommige op gevallen is, of wij de zaken daar wel recht mochten uitgedrukt hebben. Handelende van de dood van de Zaligmaker, maken wij daar gewag van Zijn tweeërlei bloedstorting, in Zijn leven en in Zijn dood, en stellen dezelve aldus voor:

"Op verscheiden manieren is het dierbaarste bloed van de Heere Jezus vergoten geworden, in Zijn pijnlijke besnijdenis ten achtste dage, door een wrede geseling vóór Zijn kruisdood, door de scherpe indruk van een bespottelijke doornenkroon op Zijn hoofd en door het doorboren van Zijn handen en voeten, wanneer die aan het kruishout vastgenageld werden. Maar al deze bloedstortingen waren in genen dele genoegzaam geweest om de eeuwige gerechtigheid en verzoening voor ons te verwerven, welke op één dag verkregen zou worden, indien er ook geen bloed en water, gevloeid was uit de hartenwond van Zijn geopende zijde, toen Hij levenloos aan het kruis hing. Dit is het volkomen verzoeningsbloed. Dat ander bloed bereidde slechts de weg, en werkte mee tot de verzoening, maar het kon die geenszins teweegbrengen of dadelijk voortbrengen. Maar het bloed van een gestorven Christus daar bijkomende, zo was het hier het bloed van het Nieuwe Testament, hetwelk voor velen vergoten wordt tot vergeving der zonden, Matth. 26:21. zoals Zijn vloek ons de zegen aanbrengt, zo is Zijn dood ons een fontein des levens, enz. [Zondag 16, vraag 40]

NB. Op deze passage nu vernemen wij, dat men deze aanmerkingen heeft gemaakt:

1. Dat het volk, bij ons bekend met de naam van Hernhutters of Zinzendorfanen, al op dergelijke wijze van de bloedstorting van de Zaligmaker plegen te spreken, ja dat zij dat zijdebloed van Zijn dood als het middelpunt stellen, waarin zij het gehele geheim van hun Atheïstische Enthousiasterij samentrekken. En dat wij daarom de zaak in dergelijke uitdrukking liefst niet hadden behoren voor te stellen, enz. Waarop wij antwoorden: dat wij er zeker zo zeer voor zijn als iemand, om alle dubbelzinnige en bedenkelijke spreekmanieren of voorstellingen van zaken geheel achterwege te laten, en om de heilige waarheden, met een zuivere en eenvoudige Schriftuurlijke stijl te behandelen, zoals in de rechtzinnige Christenheid altijd gebruikelijk is geweest. Dit is ook onze bijzondere toelichting in ons spreken en schrijven. En wij achten zelfs, dat een ander wijze van doen, ons aanstonds een billijke achterdocht moet geven, dat de mensen wel iets ongezonns mochten voeren onder hun leden.

Maar wij bekennen ook tevens, dat wij niet kunnen zien, dat er in de aangehaalde passage, ietwat donker, of bedenkelijk of dubbelzinnig zou uitgedrukt zijn. Wij achten veeleer, dat wij daar helder en duidelijk spreken met de woorden en waarheden van de Heilige Schriftuur, zoals wij doorgaans trachten te doen.

En wat belangt het verfoeilijke misbruik van de Hernhutters van die Evangeliewaarheid van *het zijdebloed* van de Heere Jezus in Zijn dood, dat gaat ons in het minst niet aan, dat wij daarom geen recht gebruik van die dierbare en troostrijke geloofswaarheid zouden maken. Wij hebben met dat ongelukkige volk, of met enige ander Separatistische Sekte, volstrekt niets algemeen, en wij weten ook niet dat de Voorzienigheid ons ooit enige Hernhutter heeft doen ontmoeten, behalve een zeker persoon, die scheen in die bende al te diep ingewikkeld te zijn, en welke wij, niet zonder enige gemoedelijke behandeling en ernstige waarschuwing, (waar de Heere van achteren Zijn genadige zegen nog op gelegd heeft, zoals wij vertrouwen mogen) van ons lieten gaan. Wij oordelen het bij deze gelegenheid niet geheel onvoegzaam, ons gevoelen van die Hernhutters Sekte hier eens neer te stellen, zoals wij dat voorheen hebben uitgedrukt in een Voorrede over de Goddelijkheid en het rechte gebruik van de Heilige Schrift, tegen alle Atheïstrij, Enthousiastrij en Pelagianenrij, gesteld voor het Eerste Deel van *George Hutesons Verklaring van het Boek Job*. Daar schreven wij, bladzij 42:

N. B. "En dit is ook dat beruchte onlangs uitgevonden Zijdeholletje, bloed, wonden, en al de daarvan ontleende figuren van die heilloze bende doorslepen Atheïsten en Enthousiasten, welke voor enige jaren in de wereld is komen opstaan onder de naam van Hernhutters of van de Moravische broedergemeente, en waardoor zo veel duizend onwetende en eenvoudige zielen reeds verleid zijn en nog dagelijks jammerlijk verleid worden. Waaronder er zeker maar zeer weinigen gevonden worden, die het vervloekte geheim van hun Enthousiastische Sociëteit enigszins recht verstaan, om hetwelk in de grond te vatten een ieders vernuft niet even schrander genoeg is, en niet even spiritueel, doordringend, scherp, krachtig en ten enenmale afgereden en bedorven. Want om een recht Atheïst of Enthousiast te zijn, is zeker een stoute en een sterke geest nodig, zoals het sterke en welgestelde ogen moeten zijn, die in de Zoon zullen zien, wanneer dezelve helder op de middag schijnt. Zolang als er bij die rampzalige mensen nog maar enig Schriftuurlijk denkbeeld van de formele zaken van het Christendom, en nog maar enige natuurlijke indruk of een gering overblijfsel van het ingeschapen waarachtige idee van het geducht Goddelijk Wezen in de geest blijft hangen en zweven, zolang is er nog een deksel, een wolk, een duisternis, die hen belet, om in de wezenlijke kracht en grondeloze diepte van het Atheïsme of Enthousiasme rampzalig in te storten.

Maar zodra als zij slechts in het punt van een gehele Goddelijke verlating komen, en vlak in de strik van de duivel vallen, dat zij het aangeboren denkbeeld van een heilige Godheid en van een heilig Woord voor een tijd geheel als uitschudden en afleggen, dan komen zij eerst in 't geheim van alles, en roepen geheel in verrukking, en dronken van de helse betovering van de satan uit: ik heb het gevonden! Ik heb het gevonden! En dan zijn van dat ogenblik af alle letteren en alle wijzen, vormen, gedachten en uitwendige vertoningen, schikkingen, middelen, bedrijven en oefeningen van Religie bij hen als schaduwen geheel en al verdwenen, want zij zijn nu gekomen in de oorspronkelijke kracht, en in het waarachtige middelpunt, en in de eigen essentie of het wezen van alle Religie, God Zelf. De allerheillooste boosheid en verdoemenswaardige satansbedriegerij enz."

NB. (2) Maar wat nu de zaak zelf van die bovenaangehaalde passage belangt, het heeft ons waarlijk niet anders dan vreemd kunnen voorkomen, dat mensen, die wij graag voor verstandig begeren te houden, daar ook enige bedenkelijke aanmerkingen op schijnen te maken, even alsof dit niet recht genoeg, naar de waarheid van de leer, door ons zou zijn voorgesteld. Indien wij hun mening niet verkeerd begrepen hebben, dan schijnen zij te willen stellen, dat het uitgestorte bloed van de gewonde zijde van de Zaligmaker, in Zijn dood, niet mede tot uitwerking en tot volkomen voltrekking van onze verzoening gestrekt zou hebben, maar slechts alleen tot een bewijs van de waarheid van Zijn dood. Nu, indien dit werkelijk hun mening is, dan moet het hen ook bekend zijn, dat wij met de Bijbel, en met de gehele rechtzinnige Christenheid, van een geheel ander gevoelen zijn, en dat wij voorzeker achten (gelijk wij in die passage zeggen), dat tot het bloed van het Nieuwe Testament, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden, Matth. 26:28, ook inzonderheid dat bloed van des Heeren Jezus dood behoort, en dat het bloed, dat Hij levend gestort heeft, op zichzelf alleen, het volkomen verzoeningsbloed niet is, noch zijn kan; ja, dat iedere druppel van dat dierbare bloed van Christus, in Zijn leven en in Zijn dood, enkel van Hem vergoten is tot vergeving der zonden. Hoewel dat bloed van Zijn gewonde zijde de mensen wel verstrekke tot een bewijs van de waarheid van Zijn dood, strekte het toch ook bij God tot verzoening van de zonden der wereld.

Dit is ons gevoelen, en wij weten niet, dat er van deze zaak in onze Gereformeerde Kerk ooit anders gevoeld is. En wat aangaat, dat de Zaligmaker stervende heeft uitgeroepen: *het is volbracht*, dat verstaan wij, (als men het eigenlijk naar de letter opvat), maar alleen van hetgeen Hij tot onze verzoening en verlossing te volbrengen had in Zijn leven. Zo volgde nu Zijn dood daarop als het laatste en volkomen besluit van Zijn Middelaarsvoldoening en vernedering voor onze zonden. En deze Zijn dood houden wij voor het grote verzoeningslijden, zolang als dezelve geduurd heeft. En achten dus, dat de Heere Jezus in dat grote lijden waarlijk bezig geweest is, tot aan het einde van Zijn dood of opstanding toe, en dat Hij aldus dood zijnde, zijn dierbaar bloed ook vergoten heeft

tot vergeving van de zonden van Zijn gelovigen. Ja, wij oordelen dit stuk van een zodanig gewicht, dat wij genoodzaakt zijn te zeggen, dat degenen, die daar anders van gevoelen, dan zeker in dezen dele geen rechtzinnige bevassing kunnen hebben van de heilige verzoeningsleer. En voor het overige zal zelfs de eenvoudige lezer zo wij hopen, in die aangehaalde plaats van ons werkje helder kunnen zien, dat wij daar alleen handelen van de noodzakelijkheid van Christus' dood, zonder welke al Zijn ander lijden geen volkomen voldoening voor onze zonden had kunnen zijn.

Voorts hebben wij de waarde lezer in dit voorbericht niet anders te berichten, dan dat wij hartgrondig zouden wenssen, dat hij dit werkje, door de Goddelijke genade, met een heilzame vrucht en stichting voor zijn ziele mocht lezen. En mogelijk zal hij er zich niet verkeerd bij bevinden, indien hij telkens, op iedere rustdag, of in de week dat gedeelte van de waarheid aandachtig begeert na te lezen, hetwelk in de Kerk dan verhandeld is. Ach, *dat velen de waarheid zo betrachtende, in de liefde alleszins mochten opwassen in Hem, Die het Hoofd is, namelijk Christus, Ef. 4:15.*

Dat geve de Vader der barmhartigheid aan al Zijn uitverkorenen, in Zijn geliefde eniggeboren Zoon! Amen.

THEODORUS VAN DER GROE.

Kralingen, 19 maart 1753